

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Corpus Doctrinae Christianae

Melanchthon, Philipp

Lipsiae, 1572

VD16 M 2890

Præfatio Philippi Melanchthonis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-36094

PRÆFATIO PHILIPPI
MELANCHTHONIS.

MULTI SENES SAPIENTIA
& virtute præstantes, & publice
concordiæ ac pacis amantiſſimi,
in initio ante annos quadraginta
doctrinam Lutheri nõ aliam ob
cauſſam, niſi quia veram eſſe iu-
dicabant, & ſtatebant non con-
tradendum eſſe agnitæ veritas
ti, amplexi ſunt. Cumq; fuiſſet *πρώτη σύγκρισις* cer-
taminum de doctrina, de pœnitentiâ, de qua antea
fuerant denſiſſimæ & impiæ tenebræ, quanta læticia
primam ſcintillam lucis patefactæ à Luthero, ſtatim
in tota Germania homines nõ Epicurei aſpicebant?
Multi p̄ij lætati cum aſſidua dubitatione, gaudebāt
ſe in illis fluctibus, tanquam in naufragio, tabulam
apprehendiſſe, in qua emergerent. Fuit & gratiſſi-
ma admonitio bonis mentibus, de discrimine inuo-
cationis Dei, & horribilium idolorum, & de discrimi-
mine operum diuinitus mandatorũ, & aliorum quæ
non ſunt mandata diuinitus. Fuit & neceſſaria *σφραγίς*
ſeu leuatio eorum onerum, quæ ſine impietate
ſuſtineri non poterant, vt impuri cœlibatus, ſatis-
factionum, vaniſſimæ enumerationis delictorum.
An non vere de funebribus ſacrificijs dici poteſt?
quod Eſaias quæritur, Omnes aras plenas fuiſſe vom-
mitus.

Deniq; maniſteſtiſſima impudentia eſt, contendere,
nihil errorum fuiſſe & eſſe in monachorum do-
ctrina & pontificijs ritibus, vt nunc audaciſſime con-
tendunt

tendunt Rhetores conducti pontificia pecunia, Staphylus, Vuicelius, Canisius, & multi alij, qui uociferantur seditionem aduersus Ecclesiam motam esse, & sophismatum praestigijs idola & errores tuentur, & reges incitant ad barbaricam saeuitiam. Aduersus horum sophisticam & rabiem, consolatio tenenda est firmissima, vox filij Dei, qui ait blasphemiam non remitti. Nec dubium est blasphemos esse illos, qui scientes manifestae veritati bellum inferunt. Ac discernit filius Dei Ecclesiam ab hostibus cum inquit, Oues meae uocem meam audiunt: de hostibus uero inquit, Vos ex patre Diabolo estis. Haec discrimina sapienter consideremus, & quaeramus, quae & ubi sit uera Ecclesia filij Dei, nosque in eam includamus, nec decipiamur aduersariorum clamoribus, qui titulum Ecclesiae sibi arrogant, & hac honorifica appellatione, idola, tetros errores & magna scelera defendunt. Ne ipse quidem Carolus Imperator, initio sine Synodi iudicio, & sine cognitione, delere doctrinam Lutheri & Ecclesias nostras uoluit, cum quidem multi essent incitatores ad illa Herodiana consilia. Sed cum uideret multos manifestos abusus, ut leni uocabulo quidam tetros idolorum cultus nominant, iuste taxari: & emendationem ex peteret, diu & constanter postulauit indicium Synodum. Haec cum eius uoluntas esset, rediens in Germaniam Anno 1530. Principes Augustam uocauit, ibique confessionem doctrinae iussit exhiberi, quod eo narrandum est, quia necesse est posteritatem scire, confessionem nostram nec priuato consilio scriptam esse, nec obtrusam Carolo non poscenti. Sed

ti. Sed aut aliqua confessio exhibenda fuit, aut dissimulatione ostendenda desertio eius doctrinae, quae iam recepta erat, ut & fuerunt tunc aliqui, qui confessionis pericula vitare maluerunt. Alij vero principes & gubernatores, quorum nomina ascripta sunt confessioni, ut ostenderent se non curiositate, non iniusta vlla cupiditate, sed propter gloriam Dei, & suam & multorum salutem, amplexos esse puriorem doctrinam, censuerunt exhibendam esse confessionem. Urgebant etiam nostros maledici libri, qui ipso conuentus tempore ab aduersarijs spargebantur, ut Caroli animus exasperaretur, in quibus multa falsa crimina nostris obijciebantur, nec discernebantur Ecclesiae nostrae à colluue Anabaptistica & alijs erroribus, qui passim, ut fit motis rebus, fanaticos furrores circumferebant. Aduersus has perniciosas criminationes, necesse fuit opponere refutationem. Utinam vero multo ante, inter seniores re grauer deliberata, fuisset ad hanc epistolam praeparata confessio. Nec nihil erat periculi tunc aut eligere materias, aut electas explicare. Erat, qui ut minus horride videremur dicere hominem fide iustificari, scribebat idem à Platone & à Catone dictum esse, citans nostros versiculos: Si Deus est animus, nobis ut carmina dicunt: Hic tibi praecipue pura sit mente colendus. Et Platonis illud in Epinomide: *δὲ τιμῶν θεῶν ἔχουσι τεχνάζοντας ἀλλὰ ἀληθείᾳ τιμῶντας δεῖται.* Nec deerant applausores, qui non intelligebant discrimina doctrinarum, legis, Philosophiae & Evangelij: quod cum inquit homines iustos esse fide, ait eos fiducia misericordiae propter filium Dei promissae,

Deo placere: non illud agit, homines interioribus virtutibus legi satisfacere. Ac possem alias rixas multas recitare, Congessi igitur simplici studio capita confessionis quæ extat, complexus pene summam doctrinæ Ecclesiarum nostrarum, & ut Imperatori responderetur, & ut falsa crimina depellerentur, Ac nihil mihi sumsi. Præsentibus principibus, & alijs gubernatoribus & cōcionatoribus, disputatum est ordine de singulis sententijs. Missa est deinde & Luthero tota forma Confessionis, qui Principibus scripsit, se hanc confessionem & legisse & probare. Hæc ita acta esse, Principes, & alij honesti & docti viri adhuc superstites meminerunt. Postea coram Imperatore Carolo, in magna frequētia Principum, lecta est hæc Confessio, quod ipsum ostendit, non esse obrusam Casari non poscenti. Scripsi deinde tempore Tridētinæ Synodi Repetitionem eiusdem confessionis, ad quam iudicandam adhibiti sunt multi alij, quorum ascripta sunt nomina. Quorum testimonia iuste oppono iniquis censoribus, qui postea eam reprehenderunt. Vilitatum est malum, quod Nazianzenus deplorat, sumtis à Demosthene his verbis, *Ἡ τὴν ἐστὶ πᾶσι, ἐπαροφθῆν δ' ἐ πᾶσι*, Iustius autem erat in rebus tantis, & publicæ causæ seruientem amanter monere & iuuare, ut aliqui mei collegæ & fecerunt & faciunt: quam excerpere truncata membra, et ea arte deprauare, et in suo theatro reprehendere, ut odia & dissidia incendiant: ut inimici mei faciunt, quorum aliqui astute, etiam Arcesilæ more tantum aliena labefactare student, suam sententiã de maximis rebus occultant:

tant:

tant : quod gnauiter facit Stancarus Iudaizans.

Non dissimulari potest, motis rebus magnam varietatem opinionum exortam esse. Et concedit *ἀναρχία* licentiam malis ingenijs fingendi monstrosa dogmata. Tali tempore quam difficilis res sit, & eligere vtilia, & ea proprie & perspicue explicare, norunt prudentes. Vere autem hoc affirmo, cum hanc scholasticam sarcinam Deus mihi imposuerit, me nihil appetuisse splendidius ac pio studio vt in Catechismo fieri decet, proposuisse materias iuuentuti vtilis, & conatum esse, proprio genere sermonis eas explicare, & vitare hyperbolas, *ἀκυρολογίας*, & ambigua quæ dissensiones pariunt. Cumq; sciam quanta sit huius rei difficultas, semper optaui, vt p̄j & docti viri conuenirent, & rebus placide deliberatis, de vniuersa doctrina, easdem sententias & loquendi formas posteritati traderent & quantum fieri posset, semina dissidiorum extirparent. Hanc rem curæ esse p̄ijs principibus oportuit.

Bono consilio tradidi definitionem visibilis Ecclesiae, & recte tradidi. Hic plane in crabrones incidi, cum necesse sit fateri, esse visibilem Ecclesiam, de qua filius Dei inquit, Dic Ecclesiae : & de qua Paulus ait, Sumus spectaculum toti mundo, Angelis & hominibus. Quale spectaculum est, quod non cernitur? Quo spectat autem hæc portentosa oratio, quæ negat esse vllam visibilem Ecclesiam? delet enim omnia testimonia antiquitatis, abolet iudicia, facit *ἀναρχίαν* infinitā, & illam Cyclosum *πολιτείαν*, quam describit Euripides, cum interroganti quis ibi sit gubernator, respondet Silenus. *νομάδες, ἀνέχ' δ' ἑδεις*

ἔδεν ἔδενός. Scio autem cum in alijs omnibus, quibus labores honesti mandati sunt: tum vero praecipue in docentibus, rectae voluntatis conscientiam, & meo diocrem diligentiam esse oportere: Sicut Paulus inquit, Hoc requiritur ut fideles simus. Deinde oportere eos aliquorum piorum & recte iudicantium testimonia habere, nec defugere legitima iudicia. Studium autem recte docendi & piam voluntatem me habere affirmo, & spero meos labores & sententias multis pijs & doctis probari: & semper meipsum, measque sententias & actiones omnes subiici, & adhuc subijcio iudicijs omnium piorum & eruditorum, quos tamen oro, ut in iudicando candorem adhibeant, conuenientem sapientibus viris. Scio enim me non esse *ἀναμάρτητον*. Et sicubi desideratur explicatio, me ad eam offero. Cumque recens meum scriptum de Bauarica inquisitione, de multis controversiis huius temporis perspicue meas sententias ostendat, volo id prioribus scriptis adiungi. Staphylus & Stancarus eorumque socij, meras calumnias consunt, & ut dicitur, actum agentes, sicut anus saltantes strepitum & puluerem excitant. Flacj *σωαγωγῆ* & cohors Galli tanquam de necessarijs rebus contentes, non desunt calumnias texere, & quicquid possunt carpere ex meis scriptis, id exagitant peruertentes aut calumniantes, de quib. non sum male meritis. Sed cum statuerint illi aduersum me facere & struere omnia, nihil posthac etiam debeo expectare aliud, quam tentaturos eos & aggressuros esse, quicquid putauerint nomini meo ignominiam afferre posse. Quorum tamen rixae, quid sibi velint, &

quo

quod evasuræ sint non video, neq; vlllos alios ignaros consilij ipsorum, videre existimo. Notum est autem, Ecclesiæ militiam, omnibus temporibus in hac mortali vita ærumnosam esse, & multos esse recte docentium hostes, ac varios esse hostium exercitus: omnes atheos, & hypocritas fascinosos consuetudine, item scurras aulicos, & homines fanaticos. Hæc communis Ecclesiæ calamitas cum me quoq; satis duriter exerceat, non fiat iudicium de doctrina, ex meis miserijs, & inimicorum multitudine. Ostendit enim vitæ confusio, nimis verum esse quod dicitur, *ἔχλω σὺ ἀμαθία δὲν κακόν.*

Oro autem filium Dei Dominum nostrum Iesum Christum, sedentem ad dextram æterni Patris, ac dona largientem hominibus, vt semper in his regionibus colligat æternam Ecclesiam, & me clementer gubernet, & faciat vt quamplurimi vnum simus in Deo. Sæpe etiam de sæuitia inimicorū cogitans, illud Tertulliani mihi & alijs recito: Si apud Deum deposueris iniuriam, ipse vltor est: si damnum, restitutor est: si dolorem, medicus est: si mortem, resuscitator est. Hoc dictum congruere cum diuinis consolationibus pij norunt, quas in suis quisq; ærumnis cogitat. Bene vale Lector. Anno 1560. die 16. Februarij, quo die annum 64. ingrediebar, qui vt sit mihi faustus & felix, faciat filius Dei.

A 5 CATA